

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Ралица Янкова Илкова Петкова – член на научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование: „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление „3.6 Право“, научна специалност „Наказателно право“, обявен за нуждите на Юридическия факултет при Софийски университет „Св. Климент Охридски“ в ДВ, бр. 103 от 10.12.2021 г., с кандидат гл. ас. д-р Красимир Николов Манов

I. Информация за конкурса

Конкурсът за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висшето образование: „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление „3.6 Право“, научна специалност „Наказателно право“, е обявен в Държавен вестник, бр. 103 от 10.12.2021 г., съгласно решение на Факултетния съвет на Юридическия факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

В конкурса участва един кандидат – гл. ас. д-р Красимир Манов.

Със Заповед № РД-38-57/24.01.2022 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ съм определена за вътрешен член на научното жури за провеждане на конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по 3.6. Право (Наказателно право). Съгласно Протокол № 1 от заседание на научно жури за провеждане на конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по 3.6. Право (Наказателно право), проведено на 14.02.2022 г., съм определена да изготвя становище по постъпилите от кандидата материали за участие в конкурса.

С настоящото представям следното становище.

II. Информация за кандидата

Красимир Николов Манов е роден през 1976 г. в гр. Сливен. Средното си образование получава през 1995 г. в Природо-математическа гимназия „Добри Чинтулов“ – гр. Сливен. Висшето си юридическо

образование получава в СУ „Св. Климент Охридски“. Магистър по право е от 2001 г. От 2002 г. е асистент, от 2006 г. – старши асистент, а от 2009 г. – главен асистент в катедра „Наказателноправни науки“ към Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. От 2014 г. е доктор по право със защитен дисертационен труд на тема „Наказателноправна защита на културното наследство в Република България“.

Кандидатът има впечатляващ преподавателски стаж. Ръководител е на семинарни занятия на студентите по специалността „Право“ в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ по дисциплините „Наказателно право. Обща част“ и „Наказателно право. Особена част“ с пълна аудиторна заетост. През последните три години води лекционни курсове по дисциплината „Законодателство и социална политика за работа с деца и семейства“ (магистърска програма) във Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“. Наред с това кандидатът активно участва в провежданите семестриални изпити, писмени държавни изпити, кандидатстудентски изпити, ръководи учебни и практически стажове, взема дейно участие в дейността на академични органи на факултетно и университетско ниво. Академичен наставник е по програма „Студентски практики“ на Министерство на образованието и науката. Красимир Манов е утвърден университетски преподавател с 21-годишен преподавателски стаж с много добро име и безспорен авторитет в академичните среди. Ползва се с уважение и респект от страна на студентите в Юридическия факултет. Предвид изложеното убедено считам, че кандидатът е преподавател на високо академично ниво, изключително добре подготвен и компетентен за заемане на академичната длъжност „доцент“, за която е обявен конкурсът.

От 2005 г. и понастоящем Красимир Манов е вписан и работи като адвокат в Софийската адвокатска колегия, което му позволява да съчетава успешно научната и практическата си работа и да прилага задълбочените си научни познания в практиката. От 2017 г. е медиатор, като е вписан в Единния регистър на медиаторите към Министъра на правосъдието на Република България.

Красимир Манов е утвърден учен в областта на наказателното право. Публикувал е 5 статии в утвърдени научни списания; 13 статии в

сборници с научна редакция; една студия в сборник; съставител е на 4 сборника от научни конференции, организирани от катедри „Наказателноправни науки“ и „Теория на държавата и правото“ в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ (2017, 2018, 2019 и 2021 г.). Участник е в научни и научно – изследователски конференции.

Интересите на г-н Манов са предимно в областта на наказателното право. При прегледа на научната дейност на кандидата правят впечатление монографичният му труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор по право“ – „Наказателноправна защита на културното наследство в Република България, С., Сиби, 2015, както и статиите „Наказателна отговорност за противозаконни дейности, извършвани в защитена територия за опазване на културното наследство“ – В: Правен алгоритъм, № 1, 2015; „Разпоредбите на чл. 242, ал. 7 и 8 НК противоречат на Конституцията на Република България“ – В: De Jure, № 1, 2015; „За обекта на престъпленията против културното наследство“ – В: Съвременно право, №3, 2013; „Престъпление ли е държането на археологически обекти, които не са идентифицирани и регистрирани?“ – В: Правна мисъл, № 3, 2013; „Престъпленията против културното наследство - колизии и съотношения“ – В: Теза, № 4, 2012; Criminal Law Protection Of Cultural Heritage, “Law and Multidisciplinarity”. Collection of Papers from the International Scientific Conference Held on 12-12 April 2019, Niš, Serbia , Publisher: Faculty of Law, University of Niš, 2020; „Конкуренция между административнонаказателна и наказателна отговорност за правонарушения в сферата на културата“ – В: 50 години Закон за административните нарушения и наказания - история, традиции, бъдеще. Сборник доклади. УИ "Св. Климент Охридски", 2020; „За границата между наказателната отговорност за стопански престъпления и свободата на стопанската инициатива“ – В: Право и граници. Сборник доклади. УИ „Св. Климент Охридски“, 2018; „Нуждае ли се от преосмисляне тезата за обществените отношения като обект на престъплението“ – В: Наказателното правораздаване - традиции и перспективи. Сборник доклади. УИ „Св. Климент Охридски“, 2018; „Необходимост от нова концепция при регламентиране на стопанските престъпления по българския наказателен кодекс“ – В: Наказателното законодателство – традиции и перспективи. Сборник доклади. УИ „Св. Климент Охридски“, 2016.

Красимир Манов не само че покрива, но далеч надхвърля националните минимални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Софийски университет, съгласно ЗРАСРБ (чл. 2б) и Правилника за прилагането му (чл. 1а, ал. 1). Видно от представената справка за изпълнението на националните изисквания по чл. 2б от ЗРАСРБ за научна област 3. Социални науки, професионално направление 3.6 „Право“ (Наказателно право) гл. ас. д-р Манов събира следните изисквани точки по всички групи показатели, уредени в ППЗРАСРБ, както следва: група от показатели А – дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ – 50 точки; група от показатели В – хабилитационен труд – монография – 100 точки; група от показатели Г – научни публикации – 125 точки; група от показатели Д – цитирания – 120 точки. Общият брой на точките с оглед изпълнените количествени показатели по групи А + В + Г + Д е 395 точки.

III. Информация за представените за рецензиране трудове

За участие в конкурса кандидатът Красимир Николов Манов представя монографията „Престъпно психично въздействие“, С., Фондация за българска литература, 2022, ISBN 978-954-677-116-2, под научната редакция на проф. д-р Пламен Панайотов и статиите „Проповядването като изпълнително деяние на престъпления по българския Наказателен кодекс“ – В: Научни четения на тема „Право и религия“. Сборник доклади. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2021, 360-371. ISBN: 978-954-07-5133-7; „Престъплението като наказание и наказанието като престъпление. Някои размисли за необходимостта от алтернативни способи за реакция срещу престъпленията“ – В: Научни четения на тема „Санкциите в правото“. Сборник доклади. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2019, стр.: 391-402. ISBN: 978-954-07-4831-3; „Impact in Bribery as Grounds for Exemption from Criminal Liability According to the Bulgarian Criminal Code“ - In: "Topical issues of anti-corruption: the view of the scientist and practice": Materials of the International correspondence scientific-practical conference. Казахский гуманитарно-юридический инновационный университет, 2018, стр.: 23-26, ISBN: 978-601-80759-3-3; „Взаимната обвързаност между принципите на наказателното право и на наказателната политика“ – В: Научни четения на тема „Правни норми и правни принципи“. Сборник доклади.

София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2017, 323-332. ISBN: 978-954-07-4321-9; „Към въпроса за посредственото извършителство на престъпление“ – В: Научни четения в памет на Венелин Ганев и Никола Долапчиев. Сборник доклади. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2017, 259-277. ISBN: 978-954-07-4260-1.

Рецензираните трудове представляват продължение и доразвитие на научните му търсения в областта на институтите от Общата част на наказателното право. Всички научни трудове, представени за рецензиране, са в областта на наказателното право, за която е обявен конкурсът.

Сред научната продукция на кандидата особено място заема представения от него хабилитационен труд – **монографията „Престъпно психично въздействие“**. Монографията е оригинален труд, съдържащ ценни научни приноси.

Обект на научния анализ на кандидата е проблематиката относно психичното въздействие, осъществявано при извършване на престъпна дейност. Изследването е насочено както към изясняване на приложното поле на редица институти от Общата част на Наказателния кодекс (НК) при упражняване на психично въздействие върху пострадалия, но и на редица престъпни състави, инкриминиращи форми на престъпно въздействие. Трудът има подчертано научна стойност, но е и с много голямо практическо значение.

Изследването се характеризира със структура, включваща въведение три глави и заключение.

В глава първа на изследването, „Психично въздействие и някои понятия на наказателното право“, е предложена авторската гледна точка към съдържанието на понятието психично въздействие и неговото наказателноправно значение. Изяснена е ролята на психичното въздействие за механизма на засягането на обществените отношения като обект на престъплението, като са отграничени две основни групи на психично въздействие – директно и индиректно (косвено) психично въздействие. Предмет на задълбочен анализ са особеностите на обекта, предмета, изпълнителното деяние и престъпния резултат при престъпления, свързани с психично въздействие. Обсъдено е и приложението на възстановителното правосъдие при решаване на

въпроса за отговорността на извършителя на престъпление, свързано с психично въздействие.

В глава втора, „Психично въздействие при някои институти на общата част на наказателното право“, са анализирани спецификите на някои от институтите на Общата част на НК при упражнено престъпно психично въздействие. Акцентът в изложението е поставен върху проблематиката, свързана с формирането на вина, вследствие на упражнено престъпно въздействие; тази на съучастието при упражнено престъпно въздействие от един на друг от съучастниците; посредственото извършителство чрез употреба на психично въздействие; обстоятелствата, изключващи обществената опасност, противоправността, наказуемостта и вината в резултат на упражнено престъпно психично въздействие.

В глава трета от монографичното изследване, „Престъпления, свързани с психично въздействие“, са систематизирани престъпленията, свързани с психичното въздействие и са анализирани особеностите на изпълнителните им деяния.

Изданието е с общ обем от 268 страници; справката за литературните източници съдържа 122 заглавия, както на български, така и на чужд език; бележките под линия са 263 на брой; цитиранията са коректни; посочени са релевантните нормативни актове и съдебна практика. Направени са предложения *de lege ferenda*.

За участие в конкурса кандидатът е представил пет статии, публикувани в редактирани колективни томове.

Статията „Проповядването като изпълнително деяние на престъпления по българския Наказателен кодекс“ – В: Научни четения на тема „Право и религия“. Сборник доклади. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2021, с. 360-371, се поставя акцент върху разпоредбите от българския Наказателен кодекс, криминализиращи дейности, за които законодателят е употребил понятието „проповядва“, като форма на психично въздействие от страна на извършителя на престъплението върху други лица. В статията се анализира наказателноправното съдържание, което следва да се вложи в това понятие; идентифицират се проблеми, които възникват в практиката при тълкуване на посочените правни норми и се предлага възможно разрешение на тези проблеми.

В статията „Престъплението като наказание и наказанието като престъпление. Някои размисли за необходимостта от алтернативни способи за реакция срещу престъпленията“ – В: Научни четения на тема „Санкциите в правото“. Сборник доклади. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2019, с. 391-402, авторът анализира съотношението между справедливостта и степента на наказателна репресия и изяснява възможностите пред възстановителното правосъдие за връщане на усещането за справедливост в процеса на разрешаване на конфликтите. Статията разглежда проблемите и възможностите, които възникват пред въвеждането на способите на възстановителното правосъдие в наказателното производство.

В статията *Mental Impact in Bribery as Grounds for Exemption from Criminal Liability According to the Bulgarian Criminal Code* - In: „Topical issues of anti-corruption: the view of the scientist and practice“: Materials of the International correspondence scientific-practical conference. Казахский гуманитарно-юридический инновационный университет, 2018, с. 23-26, (в превод на български език „Психично въздействие при подкупа като основание за освобождаване от наказателна отговорност според българския Наказателен кодекс“) кандидатът анализира обстоятелствата, които могат да доведат до освобождаване от наказателна отговорност за подкуп и които са свързани с психическото въздействие, упражнено от насрещната страна при подкуп – изнудване при подкуп и провокация към подкуп – съгласно българския Наказателен кодекс. По този начин авторът допринася за обогатяване на научната теория и развитие на правоприлагането по съставите на подкупа в публичния сектор.

Статията „Взаимната обвързаност между принципите на наказателното право и на наказателната политика“ – В: Научни четения на тема „Правни норми и правни принципи“. Сборник доклади. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2017, с. 323-332, е посветена на въпросите за съотношението и взаимната обвързаност между принципите на наказателната политика и принципите на наказателното право. Авторът е изследвал подробно и задълбочено принципите на наказателното право и на наказателната политика и е формулирал правнозначими тези относно взаимното им проникване и допълване.

Статията „Към въпроса за посредственото извършителство на престъпление“ – В: Научни четения в памет на Венелин Ганев и Никола Долапчиев. Сборник доклади. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2017,

с. 259-277, е посветена на проблематиката на посредственото извършителство на престъпление. Разгледани са различни случаи на постигане на определен неправомерен резултат с помощта на друго лице. На задълбочен анализ е поставена тезата, че това правно понятие изисква прилагане на наказателния закон по аналогия и необходимостта от изрична уредба в Наказателния кодекс.

IV. Оценка на научните и научно-приложни резултати и приноси на дисертационния труд

Монографията представлява безспорен принос в наказателноправната теория. Като основни **приносни моменти** на автора следва да се очертаят следните.

Хабилитационният труд на кандидата представлява първото в българската наказателноправна теория цялостно монографично изследване по проблема за психичното въздействие, осъществявано при извършване на престъпна дейност. Изследването има подчертано наказателноправно значение, доколкото изяснява проявите форми и видовете психично въздействие при осъществяване на престъпление, но не може да бъде пренебрегнато и значението му за криминологическата наука, доколкото изяснява значими аспекти от взаимодействието между престъпника и неговата жертва при престъпления, свързани с упражнено психично въздействие.

Авторът анализира подробно и задълбочено механизмите на въздействие при психично въздействие върху личността и на база на това познание формулира релевантни правни изводи по отношение на формите на изпълнително деяние, предмета и визиранията в закона общественоопасни последици при престъпленията, свързани с психично въздействие. Изводите на кандидата в тази насока са с важно научно, но и научно – практическо значение.

От особено значение – както за развитие на наказателноправната наука, така и за практиката, е анализът на кандидата по отношение на особеностите на редица наказателноправни институти на Общата част на НК в контекста на престъпленията, свързани с психично въздействие, както и този на отделните видове престъпления, свързани в принуда, уредени в Особената част на НК. В тази му част, изследването ще

допринесе изключително много за правилното тълкуване и прилагане на закона от практикуващите юристи и за уеднаквяване практиката на съдилищата по обсъжданите престъпни състави. Практическият опит на кандидата като адвокат му предоставя специфичен зрителен ъгъл към проблемите при правоприлагането по тази категория дела, които успешно са адресирани от изследването.

За пръв път в доктрината е представено подобно цялостно и изключително задълбочено изследване на значението, което различните проявни форми на психично въздействие имат за оценка на поведението на правните субекти от гледище на приложението на институтите на наказателното право и реализацията на наказателната им отговорност.

Убедено може да се твърди, че дисертантът е концентрирал научните си търсения в областта на актуалната днес проблематика на посегателствата, свързани с различни проявни форми на психично въздействие. Отгук и изводът, че изследването е особено актуално и би могло да допринесе съществено за развитието на законодателството – и то не само наказателното, и за правоприлагането.

Ценен принос има кандидатът при формулиране на препоръки *de lege ferenda*. Възприемането на голяма част от тях би могло да доведе до осъвременяване и усъвършенстване на наказателното законодателство в областта.

Представените за участие в конкурса пет статии, публикувани в редактирани колективни томове също се характеризират със значими научни приноси и безусловно ще допринесат за развитие на наказателноправната теория и правоприлагането.

V. Критични бележки и препоръки

Анализираните научни трудове се характеризират с множество и безспорни приносни моменти, но следва да бъдат направени и някои **критични бележки**, по-конкретно касаещи монографичното изследване.

Уместно е да се препоръча авторът да изведе в началото на изложението и да систематизира изводите си по отношение на съдържанието на понятието „психично въздействие“ и отделните проявни форми на психично въздействие с оглед различни

класификационни критерии – знание, което е обективизирано иначе на различни места в изложението.

Работата би спечелила значително, ако авторът направи историческа ретроспекция на развитието на възгледите на българския законодател по отношение на значението на психичното въздействие за наказателната отговорност на лицата и за инкриминирането на различните проявни форми на престъпно въздействие.

Трудът би бил обогатен и в случай че авторът анализира чуждо законодателство в областта на престъпленията, свързани с принуда и изведе добри практики, чрез които българското законодателство би могло да бъде осъвременено и доразвито в унисон с авторовите тези.

VI. Обща оценка на научните и научно-приложните приноси и препоръки

Представените за конкурса научни трудове на гр. ас. д-р Красимир Николов Манов – както хабилитационния труд, така и останалите, по качества не само че отговарят, но надхвърлят изискванията на закона. В тях се съдържат многобройни ценни научни приноси. Кандидатът убедително демонстрира своите възможности да формулира и аргументира задълбочено научните си тези. Съдържащите се в трудовете изводи, обобщения и предложения *de lege ferenda* имат не само научно, но и голямо практическо значение, защото не са самоцелни, а изцяло са съобразени с обществените нужди и съдебната практика.

Направените критични бележки по никакъв начин не влияят на общата положителна оценка на рецензираните научни трудове. Тези бележки са фрагментарни и не разколебават безусловно налагащия се извод, че научната работа е написана в резултат на упорита работа и добросъвестните усилия на автора в областта на научния анализ.

Научната работа на кандидата недвусмислено сочи, че гл. ас. д-р Красимир Манов се отличава със способност да изследва всестранно и задълбочено наказателноправна проблематика, да предлага адекватни и значими за правоприлагането решения в насока осъвременяване и усъвършенстване на наказателното ни законодателство. Кандидатът е дългогодишен преподавател по наказателно право и се ползва с доверието и уважението на колегите си и на студентите.

VII. Заключение

В заключение правя извод, че цялостната оценка на преподавателската дейност и научна работа на кандидата за академичната длъжност „доцент“ по професионално направление „3.6 Право“ („Наказателно право“) гл. ас. д-р **Красимир Николов Манов** отговарят на изискванията на чл. 24, ал. 1 от Закона за развитието на академичния състав в Република България, поради което

давам положително заключение и убедено считам, че уважаемото научно жури следва да предложи на Факултетния съвет на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ гл. ас. д-р **Красимир Николов Манов** да бъде избран да заеме академичната длъжност „доцент“ по професионално направление „3.6 Право“, специалност „Наказателно право“ в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

Член на научното жури по конкурса:

(доц. д-р Ралица Илкова)

София, 10 март 2022 г.